

ГЕШТАЛЬТИ НАБУТОГО ЛІДЕРСТВА В ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Ходаківський Є. І., д. е. н., професор, Мосієнко О. В., психолог
Житомирський національний агроекологічний університет
Сокальський С. В., доктор філософії в галузі економіки,
голова Глибочицької сільської ради

«... економічне те що екологічне...»

Афоризм

Такий афоризм, власне, і визначає гештальт (образ) процесу екологізації сільськогосподарського виробництва, під якою багато авторів (Зіновчук Н. В., Смаглій В. О. та ін.) локанічно розуміють системний динамічний процес, що дає можливість керувати змінами, які відбуваються у природному навколишньому середовищі, запобігати його деградації і забрудненню, сприяти виробництву екологічно безпечної сільськогосподарської продукції.

В Україні налічується близько 4,5 млн. господарств населення, загалом селяни виробляють до 80 % молока, 43 % – м'яса, 95 % – картоплі, 84 % інших овочів, 85 % – плодів та ягід. І така висока питомність в загальному виробництві сільськогосподарської продукції тримається стабільно більше 15 років і в найближчій перспективі змін в структурі національного виробництва не передбачається, а необхідність керованих змін в екологічності домашнього виробництва зростає, тож в цьому контексті актуальність такого дослідження залишається високою.

Особливо доречним є екологічний контроль за виробництвом і споживанням екологічно чистих продуктів домашнього господарювання. А така продукція споживається не лише членами сім'ї, але вибуває на ринок, як місцевого так і регіонального і національного рівнів. Екологічну небезпеку в домашніх господарства становлять локальне забруднення і, зокрема, питної води, через загрозу проникнення в колодязі ґрунтових вод, в які потрапляє сеча і гноюка

та інші екскременти домашніх тварин і людей внаслідок близького розміщення туалетів та хлівів, чи стаєнь худоби та місць зберігання гною на шляху талих та дощових вод (і навіть з підземних горизонтів), чи надмірного застосування мінеральних добрив (особливо з нітратними компонентами) отрутохімікатів під час підчас вегетаційного періоду рослин овочевих, картоплі, кормових культур. Власне тому екологічний контроль, самоконтроль та виховання екологічної культури на рівні сільських соціумів є злободенним.

Але насамперед, визначимо гештальтний підхід до управління (регулювання, координації) процесами екологізації виробництва сільськогосподарської продукції на початковому рівні домашнього господарства.

Гештальт-підхід з'явився на стику культурних епох, що знаменують трансформацію багатьох областей знання. У другій половині минулого століття епоха модерна з характерними для неї раціоналізмом і вірою в об'єктивність змінилася епохою постмодерна, відмінною рисою якої було заперечення якої б то не було об'єктивної реальності. Таким чином, гештальт-підхід виявився в авангарді постмодерністської революції. Визначення місця гештальтів в сучасній культурі та науці одна з найскладніших і суперечливих проблем пов'язаних з питанням про їх приналежність до якої-небудь з відомих сфер життєдіяльності людини.

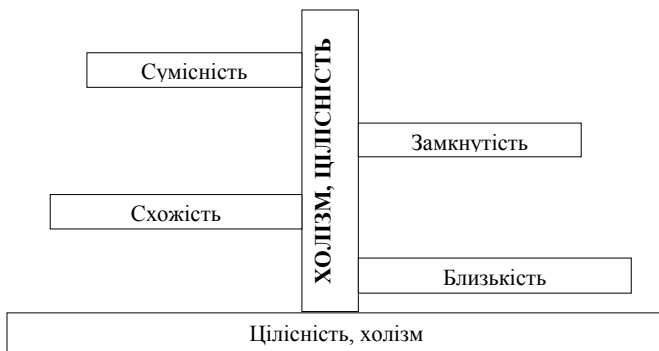

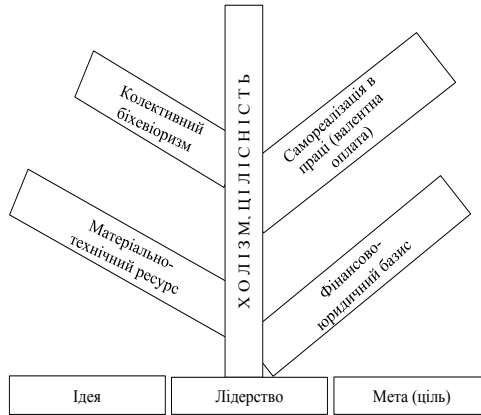
Рис. 1. Дерево гештальту.

Джерело: (Х. Еренфельс, В. Кьолер, М. Вертгеймер та ін.)

Поняття гештальт *Gestalt* (нім.) – це фігура, образ бачення, уява, контур рельєфності, цілісності. Характерно виражений у статті Х. Еренфельса «Про якість функції», В. Кьолера «Фізичні гештальти у спокої і стаціонарному стані», розробки Фредеріка і Лаури Перлз у галузі психології засвідчують, що гештальт – це цілісний образ (уява)

будь-якої структури, що практично не виводяться з компонентів, які її утворюють, а сам гештальт – це просторово-наочна форма предметів (явищ, схем, подій), що сприймаються, чії властивості не можливо зрозуміти сумуванням властивостей їх частин.

На основі наших узагальнень та аналітичного дослідження сформований гештальт кооперативної структури (рис. 2).

Рис. 2. Дерево гештальту кооперативної структури.

Взаємодія складових дерева холізму (цілісності) викликає синергетичний ефект і стійкість самої структури.

В центрі структури ми розмістили лідерство, як найважливішу складову гештальту, що виходить з багатьох досліджень, портрет самого лідера ми взяли з підручника «Психологія управління» (ЦУЛ, 2014 р. за редакцією Є.І. Ходаківського).

Лідерство буває «вродженим» та «набутим». Головним покликанням лідерів у третьому тисячолітті буде вивільнення інтелектуальної енергії своїх співробітників. Лідери повинні створити у своїх організаціях таку атмосферу, щоб люди фонтанували в ній ідеями, інноваціями, цікавими теоріями. Якщо раніше чітко налагоджену організаційну структуру часто порівнювали із симфонічним оркестром, який скоряється кожному помаху руки талановитого диригента, то сьогодні доцільніше співставлення з джаз-бендом. Чим більше імпровізацій, тим краще.

Професор В. Беніс дає короткий курс порад, як стати справжнім лідером:

- будьте самим собою;
- визначте, що вам краще за все вдається;

- оточіть себе професіоналами і поведіться з ними так, як би воліли, щоб поводитись з вами;
- будьте не диктатором, а диригентом;
- визначтеся з однією – двома головними цілями;
- порадьтеся із співробітниками, як краще досягти наміченого;
- похваліть їх за це.

На Житомирщині виношується проект формування школи таких лідерів на базі ЖНАЕУ.

Рис. 3. Проект підготовки кадрів-лідерів кооперації та екології.

Автор цього проекту Сокальський Сергій Вікторович, доктор філософії в галузі економіки, голова Глибочицької сільської ради Житомирського району, який громадсько виконує функції керівника асоціації голів сільських рад під керівництвом д.е.н., проф. Ходаківського Є.І. В Житомирській області функціонує 616 сільських та селищних рад. Моделювання соціально-економічних та екологічних функцій інститутів сільських рад передбачає введення за рахунок

місцевих бюджетів посади заступника голови з виконання цих функцій. Озброєні знаннями організації кооперативних та екологічних процесів та відповідної підготовки в ЖНАЕУ лідерства колективу сприятиме формуванню керованих адаптивних виробничих та екологічних проектів діяльності сільських соціумів.

Література

1. Зіновчук Н. В. Екологічна політика в АПК: економічний аспект : монографія / Н. В. Зіновчук, В-во : Львів. держ. аграр. ун-т. – Львів : ЛДАУ, 2007. – 394 с.
2. Грабар І. Г. Синергетика економічних систем : [навч. посіб.] / І. Г. Грабар, Є. І. Ходаківський, О. В. Вознюк, Л. Ю. Возна та ін. – Житомир. – 2003. – 244 с.
3. Саймон Герберт А. Менеджмент в організаціях : сокращ. перевод с англ. / Саймон Герберт А., Стимбург Дональд У., Томпсон Віктор А // Общ. ред. и вступ. статья А. М. Емельянова и В. В. Петрова. – М.: Экономика. – 1995. – 335 с.
4. Ходаківський Є. І. Синергетична парадигма економіки : [монографія] / Є. І. Ходаківський, І. Г. Грабар, Ю. С. Цаль-Цалко, І. Є. Януль та ін. – Житомир. – 2007. – 160 с.
5. Ходаківський Є. І. Синергетика та гештальти кооперації : брошура / Є. І. Ходаківський. Житомир : ЖНАЕУ. – 2015. – 31 с.